

Avui he tornat a aquesta terra ara cruel. La nostra terra, pare. I tot com si continués. Davant meu, els carrers escombrats, el sol endolat netejant les cases, blanquejant la calç; i el temps entristit, el temps aturat, el temps entristit i molt més trist que quan els teus ulls, clars de boira, i la flaire de mar distant fresca engolien aquesta llum ara cruel, quan els teus ulls parlaven fort i el món no volia ser més que existir. I, tanmateix, tot com si continués. El silenci fluvial, la vida cruel perquè és vida. Com a l'hospital. Deia mai ho oblidaré, i avui me'n recordo. Rostres tornats desconeguts, desfigurats en la meva certesa de perdre't, en el meu desesper desesper. Com a l'hospital. No crec que puguis haver-te'n oblidat. Mentre esperava ma mare i la meva germana, les persones passaven per mi com si el dolor que m'omplia no fos oceànic i no les abracés també. Les dones parlaven, els homes fumaven cigarretes. Com jo, esperaven; no la mort, perquè nosaltres, éssers incauts, li tanquem sempre els ulls amb l'esperança pàl·lida que, si no la veiem, ella tampoc no ens veurà. Esperaven. En un cotxe massa ràpid, ma mare, corbada per la pèrdua del que posseïa, i la meva germana. Els homes i les dones parlaven i fumaven encara quan vàrem pujar. Dins l'habitació, en un llit qualsevol que no és el teu, el teu cos, pare. Potser distant, detingut en un esguard entreobert i groguenc, panteixaves. L'aire amb què lluitaves, sempre lluitaves, cridava el seu camí ronc. Pel nas entrava el tub que et mantenia. Als peus del llit, ma mare callada, vídua de tot. A la capçalera, la meva germana, jo. Cortines de plàstic, com mampares de banyera, ens separaven dels altres llits. Et vaig posar les mans a les espatlles febles. Tota la força se t'esmortia en els braços, en la pell encara viva. I et vaig mentir. Vaig dir allò en què no creia. A l'esguard groc, esbufegant, vaig dir que tot seria i seríem de nou. I et vaig mentir. Vaig dir tornarem a casa, pare; anem que jo condueixo la furgoneta, pare; només mentre no puguis, pare; va, ara estàs feble però després, pare, després, pare. Et vaig mentir. I tu, sincer, dient tan sols un esguard suplicant, un esguard que jo no oblidaria mai. Pare. A l'hora de tancar, ens varen fer sortir. Mentre sortíem, aferrats com naufrags, la llum abundant ens engolia.

I aquest capvespre, i aquesta terra ara cruel. Al nostre carrer, a casa nostra. La porta de la finca aturada davant meu, tancada, desafiant. Deia mai no ho oblidaré, i aquest capvespre me n'he recordat. Amb els teus moviments, vaig treure de la butxaca el teu manat de claus i, com acostumaves, vaig tenir molta cura d'escollir la clau correcta, examinant-les totes, enorgullint-me de cada una. I, en el pany, el triomf. Les coses esdevenint precises. El rovell, les frontisses, amollaren un crit com un sospir o un rogall. L'alumini ran del marbre va arrossegar, va agranar una figura certa i blanca al

cobertor gruixat de fulles de presseguer. Abandonat sobre la grandària d'un hivern, l'hort de quan jo era petit, l'hort que tu vares construir, pare. Tristes, tristes flors noves i fulles noves en les branques dels arbres, parterres pintats de malves, trèvols, herbes verdes, verdes de quan jo era petit i tu arribaves i m'ensenyaves feines de major. Orienta't, nen. Jo m'oriento, pare. No us preocupeu. Jo també en sé, jo també puc fer-ho. Jo m'oriento, pare, no us amoïneu. La feina no em fa por. Descanseu, pare. Flors noves i fulles noves a les branques dels arbres, parterres pintats de malva, trèvols, herbes verdes, verdes d'aquesta primavera trista, trista.

Si hagués pogut t'hauria protegit. Em cridaves pel nom, em deies fill, i sentir el meu nom en la teva veu, i sentir fill en el fil càlid de la teva veu era una emoció profunda. Si hagués pogut t'hauria protegit. L'esperança, pare. De tres en tres setmanes, cinc setmanes seguides et veien com anaves al tractament; jo, el teu fill, veia com anaves al tractament i em feia mal la vida, em feia mal la vida que en tu es negava, la vida gastant-te, encara que l'estimessis, la vida enrunant-te, encara que l'estimessis. El tractament. Parlaves d'ell, pronunciaves la paraula, deies vaig al tractament i nosaltres que ho sabíem, ens omplíem d'una amargor indeleble, definitivament marcada, clavada en la nostra pell interior. Si depenia de tu no feies mai tard. Deies vaig al tractament, em donaves pressa, donaves pressa a ma mare, com si alguna cosa et pogués curar, com si alguna cosa et pogués tornar els dies. A l'hospital, la sala d'espera estancada de temps inútil i ma mare asseguda, sola, lluny de la nostra casa i dels nostres llocs, com una nena tímida, avergonyida. Tu allunyant-te, com el jovencell que s'encarrega de la seva vida que sempre has volgut que jo fos, allunyant-te, vestit amb la camisa més nova i els pantalons més nous i el jersei que la meva germana et va regalar per l'aniversari, allunyant-te, pels passadissos carregats de gris i encesos d'electricitat negrenca, allunyant-te, i la sensació terrible que no tornaries mai.

Vaig entrar a casa. La llar de foc freda, les finestres tancades emmarcant ombres primes en la foscor. Del silenci, de la penombra, una acumulació d'espectres, memòries? no, embalums que es negaven a ser memòries, o potser una mescla de carn i llum o ombra. I et vaig veure vaig pensar-te vaig recordar-te assegut a taula en el teu lloc. Encara assegut en el teu lloc, i jo, ma mare, la meva germana, asseguts també al teu voltant. Tal com érem. Érem allà de fa molt de temps, oblidats abandonats d'ençà d'un dia en què l'esdevenir de les coses va aturar la nostra felicitat simple senzilla. Com una alegria; com si estiguéssim sopant o esperéssim sopar o el millor banquet, hi érem. Feliços. Res m'era dit, però jo, mirant, ho sabia tot, com si fos obvi, com si no pogués

ser d'una altra manera. Tu, ben segur, havies arribat de la feina, i havia estat un bon dia, i estaves content, i les persones no deixaven a deure i això era bo. La meva germana anava a l'institut, i les notes eren només excel·lents i notables, i era espavilada i tot, i se n'alegrava. Jo anava pel primer any de l'escola a distància, i no pensava en les notes, i havia jugat a futbol, i havia guanyat, i si hagués perdut tant hi feia. Ma mare, mare verdadera de tots nosaltres, ens mirava i ens somreia. Feliços. Distants de la pluja intensa d'aquest hivern fosc, distants del teu cos gelat. Lívid en la llum trèmula de les espelmes, ben arreglat, pentinat amb aigua, abillat amb el vestit que vares dur a les noces de la meva germana: el teu cos gelat. I la capella de São Pedro plena de gent abraçant-me, plena de gent dient-me pobrissó i t'acompanyo en el sentiment i em sap molt de greu, plena de gent cercant-me i volent-me abraçar i agafar-me i dient pobrissó i t'acompanyo en el sentiment i em sap molt de greu. Pare. Perdre't. I reviure el silenci insepult dels teus llavis morts. I les nostres ombres, com si només esperessin aquests pensaments per perdre's, mesclant-se en la foscor. La pols de les hores sense gent vivint-les va cobrir els mobles i l'espai tancat entre ells. Les parets varen tornar a separar l'hivern nocturn, permanent, de la casa, i el cicle alternat dels dies i del món, aliè a nosaltres, lluny de nosaltres. Amb mi, la casa estava més buida. El fred entrava i, dins meu, se solidificava. Les diferents ombres de la meva ombra, immòbils, es passejaven de cos en cos, perquè tots ells, tots meus, eren igualment negres i freds. I vaig obrir la finestra. Molt lluny del dol del meu sentir, del meu ésser, ésser mateix, el sol post estenent-se en l'aurora breu solemne de la nostra casa tancada, pare. I vaig pensar: no podrien els homes morir com moren els dies? així, com ocells cantant sense esglais i la claredat líquida vítria en tot i l'oratge suau fresc, la brisa lleugera fent tremolar les fulles petites dels arbres, el món inert o movent-se en calma i el silenci creixent natural, el silenci esperat, finalment just, finalment digne.

Pare. El capvespre es dissol sobre la terra, sobre casa nostra. El cel deixa anar un alè quiet als rostres. S'encén la lluna. Translúcida, condorm un son càlid en els esguards. Es fa fosc lentament. Deia mai ho oblidaré, i me'n record. Es feia fosc lentament i, en aquesta hora, en aquesta època de l'any, desenrotlloves la mànega amb tots els preceptes i, seguint regles certes, regaves els arbres i les flors de l'hort; tot això m'ensenyaves, tot això m'explicaves. Vine aquí a veure-ho, nen. I m'ho mostraves. Pare. T'has quedat dins totes les coses. Sobreposats a la tristesa indiferent d'aquest món que fingeix continuar, els teus moviments, l'eclipsi dels teus gestos. I tot això ara és poc per encabir-te. Ara, ets el riu i les ribes i la font; ets el dia, ets el capvespre dins el dia,

ets el sol dins el capvespre; ets el món sencer perquè ets la seva pell. Pare. Mai envellires, i jo volia veure't vell, vellet aquí en el nostre hort, regant els arbres, regant les flors. Trobo a faltar tant les teves paraules. Orienta't, nen. Sí. Jo m'oriento, pare. I m'hi quedo. Sóc. El vesprejar, en onades de llum, s'estén sobre la terra que et va acollir i et conserva. Plora plou brillantor blanca sobre mi. I sento l'eco de la teva veu, de la teva veu que mai més no podré sentir. La teva veu callada per sempre. I, com si t'adormissis, et veig tancar les parpelles sobre els ulls que mai més no obriràs. Els teus ulls tancats per sempre. I, de sobte, deixes de respirar. Per sempre. Per sempre més. Pare. Tot el que et va sobreviure m'agradeix. Pare. Mai ho oblidaré.